FONOTECA

B. ELVIN - 80

„Fericirea de a fi trist când înțelegi“

„Am trăit în teatru zile de plenitudine, de fericire, de lumină, zile de neuitat. Sub semnul acestei permanente şi neobosite căutări, mai ales în perioada Teatrului de Comedie, când această căutare era un fenomen colectiv. Acolo am avut şi eu norocul să am lângă mine un Kenneth Tynan. Numele lui este B. Elvin şi a fost, peste două decenii, profesorul meu în arta de a conduce un teatru şi de a impune un repertoriu de calitate şi de mare curaj într-o epocă de zgomot şi furie – cum zice Shakespeare. Atmosfera de creativitate contaminase întreaga trupă care era însufleţită şi solidară atât în muncă, cât şi în clipele de destindere. În serile când, după spectacol, nu ne înduram să ne despărţim, şi Amza ne făcea să murim de râs, cu tribunalul câinilor, Rucăreanu ne desfăta cu romanţe, Marinuş Moraru îl imita fantastic pe Laurence Olivier în Hamlet, iar Dinică râdea cu capul dat pe spate asemenea calului rănit din Guernica lui Picasso“. (Radu Beligan)

Semn de afecțiune

AVRAM CROITORU: - *Cu ce prilej vi s-a adus elogiul pe care-l reproducem în prefața convorbirii noastre*?

B. ELVIN: - Acest elogiu năucitor (şi pe care n-aş face greşeala de a-l lua decât ca un semn de afecţiune) a fost rostit, în primăvara lui 2007, de Radu Beligan, în cadrul ciclului de conferinţe care au loc la Teatrul Naţional. Şi nu vă ascund c-am rămas stupefiat, auzindu-mi numele pomenit alături de Laurence Olivier, Sică Alexandrescu sau Jean Louis Barrault şi considerat unul dintre profesorii marelui actor. Pe scurt, buimac şi emoţionat, abia am putut urmări confesiunea publică a lui Radu Beligan. Iată de ce l-am rugat să-mi dea înregistrarea ei, din care mi-am îngăduit să extrag fragmentul pe care dumneavoastră vreţi să-l puneţi în fruntea dialogului nostru.

- *Spune maestrul Beligan c-aţi fost pentru el un Kenneth Tynan, desigur un nume bine cunoscut în lumea teatrului.*

- Kenneth Tynan, care a fost sfetnicul literar al lui Laurence Olivier, şi-a câştigat reputaţia atât prin cronicile dramatice cât şi prin contribuţia sa ofensivă la dezbaterile despre drumurile şi soarta mişcării artistice din deceniile şase şi şapte ale secolului XX. Eu, unul, n-am intrat însă în arenă şi n-am îndeplinit rolul de animator deţinut cu brio de criticul britanic. M-am mărginit să scriu o carte despre dramaturgia occidentală de după cel de-al doilea război mondial („Teatrul şi interogaţia tragică“) şi să reunesc în două tomuri (intitulate „Dialogul neîntrerupt al teatrului în secolul XX“) punctele de vedere ale unora din cei mai importanţi dramaturgi, regizori, actori despre spectacolul de azi şi de mâine.

✲

Sursă de libertate

- *Aceste cărţi se numără, probabil, printre argumentele pentru care Radu Beligan vă situează printre dascălii lui. Dar aş vrea să aflăm ce-a însemnat pentru dumneavoastră întâlnirea cu marele actor.*

- Întâlnirea a avut loc spre capătul anului 1960, într-o perioadă foarte grea pentru mine. Eseul despre Anatole France pe care-l publicasem era în răspăr cu epoca şi, nu fără motiv, a fost socotit un volum eretic, determinând îndepărtarea mea din postul de redactor de la „Viaţa românească“. Mă aflam, aşadar, după trei ani de şomaj când Mirodan, care era secretarul literar al Teatrului de Comedie şi dorea să se dedice scrisului, m-a recomandat lui Radu Beligan, directorul acestui ansamblu. Am venit la întâlnirea stabilită şi deşi nu eram deloc în situaţia de a formula condiţii, i-am solicitat să stabilim un fel de protocol al colaborării noastre viitoare. Printre altele, i-am spus că, dacă ridică glasul ori îmi vorbeşte nepoliticos, eu am plecat a doua zi din slujbă. Pe scurt, am lucrat împreună trei decenii. Cu asta am zis totul. În preajma lui Radu Beligan am învăţat enorm.

- *De pildă, ce?*

- Înainte de a veni în teatru, citisem multă dramaturgie dar nu vedeam piesa în spaţiu, în întruparea ei scenică. Nu desluşeam nici ce şanse are să atragă publicul. Abia aici am învăţat, cât de cât, ceea ce orice secretar literar trebuie să ştie.

- *Teatrul v-a atras din totdeauna? Şi de ce?*

- De foarte multă vreme, teatrul mă pasiona. De ce? În primul rând, fiindcă e o convenţie. Pentru că nu dai ochii direct cu realitatea. Întrucât totul e reprezentat. Un tânăr poate juca un rol de bătrân, un bărbat - un rol de femeie, iar cerul nu e cer, ci o pânză, după cum macheta unui oraş ţine perfect loc de oraş. În această singulară putere a teatrului de a ne dezrobi de o înţelegere strict limitată a lumii, pentru a dobândi o perspectivă mai cuprinzătoare, mai detaşată, mai profundă asupra ei, am văzut o sursă de libertate şi o şcoală a semnificaţiilor. Deci, teatrul n-a fost o pasiune de ultimă oră şi îşi avea motivele ei. Am lucrat zece ani la Teatrul de Comedie, iar când Beligan a preluat direcţia Teatrului Naţional, am lucrat împreună alţi douăzeci de ani.

- *Un moment din scena vieţii, din activitatea secretarului literar.*

- S-a întâmplat prin 1986 sau 1987. În acea perioadă îngrozitoare de frică şi frig, a venit o echipă a televiziunii austriece să-i ia un interviu lui Radu Beligan în calitate de director al Teatrului Naţional. Radu Beligan, care la acea dată se ferea cât putea să apară în altă postură decât cea de artist, a refuzat să dea interviul, aşa că n-am avut încotro şi a trebuit să-i ţin locul. Printre altele, mi s-a pus următoarea întrebare: „Cum se explică faptul că, într-o capitală europeană, în mijlocul lunii ianuarie, pe un frig cumplit, actorii joacă în îmbrăcămintea sumară cerută de rol, iar spectatorii sunt cu paltoanele pe ei, cu căciuli pe cap şi aplaudă cu mănuşi în mână?“. La care eu, în bună tradiţie evreiască, am răspuns tot cu o întrebare. „Cum vă explicaţi dumneavoastră că într-o zi de marţi oarecare, pe un frig cumplit de îngheaţă apa în paharul pe care actorii îl duc la gură, spectatorii, deşi trebuie să stea cu paltoanele pe ei, sunt numai ochi şi urechi, captivaţi de spectacol? Şi în fond, ce piesă se joacă? O piesă oarecare: «Caligula», de Albert Camus“.

- *Întâmplarea pe care aţi relatat-o nu-i desigur unică, în felul ei.*

- Fireşte. De pildă, prin 1971, un reporter de la „France Culture“, însoţit de un tehnician, a venit să realizeze în direct un duplex Bucureşti-Paris. Printre invitaţi mă aflam şi eu. Urma să trec în revistă cele mai importante creaţii scenice ale stagiunii. În timp ce tehnicianul meşterea aparatele, reporterul, care ştia din C.V.-ul meu că prefaţasem piesele lui Camus şi Ionesco, o antologie de teatru englez contemporan şi eram autorul unui eseu despre Anatole France, m-a întrebat, aşa, într-o doară, dacă eu cred că scriitorul se mai află printre noi. Am evitat un răspuns explicit. M-am mărginit să-i zic că la ora de faţă Anatole France nu-i copleşit de elogii, dar nu-i nici denigrat, că are parte de o posteritate mai degrabă respectuoasă decât admirativă şi am cârmit-o cu o glumă. Paul Morand zicea că a avut nevoie de jumătate de veac pentru a învăţa să poarte un pulover cu col roulé şi presupun că lui Anatole France i-a fost necesar tot atât ca să improvizeze o indiferenţă demnă de el în faţa nedreptăţii. Nu m-a aprobat, nu m-a contrazis şi curând după aceea am intrat în emisiune. A început printr-o mică prezentare şi, deodată: „Teroarea instaurată după 1789, descrisă de Anatole France, mai este astăzi o preocupare?“. I-am surâs ca şi cum ingenuitatea lui politică mi-ar fi căzut cu tronc şi i-am răspuns că împrejurările unei epoci măresc sau micşorează simţământul de teroare. Însă sunt unii care se nasc cu el. Şi nu-i neapărat frica de anchete, torturi, gratii, sârmă ghimpată, miradoare, agenţi ai poliţiei secrete, delatori printre rude, prieteni, colegi de serviciu. Desigur, asta se înţelege în primul rând prin teroare în perioadele când ai nevoie mai mult ca oricând de încredere în celălalt, şi eşti obligat la neîncredere faţă de toţi, iar dorul de adevăr se întovărăşeşte de convingerea că trebuie urgent să-l ascunzi. Dar teroarea poate fi şi un sentiment care nu-şi spune pe nume, îţi dă tărcoale încă din scutece, îşi schimbă motivul cu anii, cu vârsta – de la senilitatea prematură la copilăria avansată – transpirând şub cămaşă cât fiinţezi. Altfel spus, n-are rost să lipsim sentimentul de teroare şi de sursele lui existenţiale. Mi-a dat dreptate şi în pupilele lui am surprins un licăr puţin amuzat, un pic furios ca şi cum l-aş fi tras pe sfoară. Despre ce v-am vorbit acum, am scris însă pe larg în cartea „Datoria de a ezita“, care-i un fel de autoportret, prin oamenii, întâmplările, operele care m-au marcat.

✲

Un dar pentru Ionesco

- *Ca secretar literar aţi plecat în turnee peste hotare şi aveţi, desigur, multe amintiri.*

- Dintre ele aş reţine acum pe cea legată de un turneu la Paris, din 1980, când am avut din nou prilejul ca, împreună cu Radu Beligan, să-l vizitez pe Eugen Ionesco căruia i-am dăruit o icoană înfăţişându-l pe Sfântul Gheorghe ucigând balaurul. Numai că Sfântul Gheorghe avea chipul lui Eugene Ionesco, iar balaurul era un rinocer. Surâsul lui Ionesco m-a încurajat spre a-i cere permisiunea ca piesa „Ce nemaipomenită harababură“, pe care o tradusesem împreună cu Florian Nicolau, să fie jucată în România. Fapt care n-a fost posibil însă decât după 1989.

Cu soția (1965)

- *Fireşte că icoana dăruită a fost comandată special.*

- La Teatrul Naţional lucrează un foarte talentat pictor. La el am apelat şi, ca tot ce semnează cu iniţiala „M“, are o valoare deosebită.

✲

- *Cum aţi ajuns să fiţi acreditat în anii '70 printre cronicarii dramatici din Berlinul de Vest?*

- Graţie lui Heinrich Böll. E o poveste lungă, dar o scurtez. În toamna lui 1966, pe când însoţeam Teatrul de Comedie în Cehoslovacia, m-am apropiat de Iaroslav Plichta, unul dintre secretarii literari ai Naţionalului din Praga cu care am întreţinut o relaţie de amiciţie. După invadarea ţării sale de către trupele Pactului de la Varşovia, el a izbutit să fugă, ajutat fiind de Heinrich Böll, care-l aprecia pentru ampla sa cultură şi pentru un simţ artistic fără greş. N-am mai ştiut nimic despre el, până în septembrie 1971, când, la rândul meu, ajutat de Radu Beligan, am putut să răspund unei invitaţii primite din partea Institutului de Ştiinţe Teatrale din Köln. Prietenul meu, care lucra acum în secretariatul literar al teatrului municipal din Frankfurt, îi vorbise lui Böll despre mine şi lui îi datoram invitaţia. Mai mult decât atât, Böll mi-a acordat o scurtă întrevedere. Am fost poftit la ora patru după-amiază, probabil pentru jumătate de ceas, şi am plecat la zece seara după o discuţie despre rostul şi sorţii literaturii. La poarta blocului, Heinrich Böll mi-a spus: „Ce-aş putea face pentru dumneavoastră?“. I-am replicat: „Nimic altceva decât aţi făcut“. În 1974, am fost ales printre cei acreditaţi să-şi spună părerea despre manifestările artistice care aveau loc în Berlinul de Vest. O minune care purta desluşit semnătura lui Heinrich Böll.

Acasă la Böll

✲

Caiete cu antecedente

- *Ca secretar literar, aţi făcut un act de cultură transformând programul de sală dintr-o simplă foaie cu distribuţia spectacolului şi un cuvânt despre autor şi piesă într-o publicaţie ce se străduia să informeze cititorii asupra vieţii artistice şi literare din ţară şi de peste hotare. Cum au fost primite de actori „Caietele Teatrului Naţional“?*

- De unii actori, cu nemulţumire. Pentru că li se părea că sunt împinşi la marginea scenei. Nici oficialităţile timpului nu priveau cu ochi buni acest trimestrial, cu fabulosul tiraj de 50.000 de exemplare şi care a totalizat în 20 de ani un tiraj de patru milioane de exemplare. Mai ales că revista s-a ferit ca de dracu să publice poza lui Ceauşescu, ori să vorbească despre „cârmaci“, fapt remarcat prin 1990 într-o emisiune BBC.

- *După câte ştiu, dat fiind c-am urmat cursurile aceluiaşi Liceu „Cultura Max-Aziel“, „Caietele...“ au pentru dumneavoastră un vechi antecedent.*

- Eram în clasa a VII-a de liceu când am început să scot un „Caiet Cultural“ tras la gestetner şi care a fost remarcat în presa vremii.

- *Ce cuprindea?*

- Schiţe, poeme... opinii despre viitor.

- *Colegii care au colaborat?*

- Sergiu Levin, Tudor Steriade, Nicolas Haimovici...

✲

Scrisoare către Al. Mirodan

- *Aţi spus că Al. Mirodan v-a recomandat pentru a fi secretar literar. Eraţi prieteni?*

- Eram prieteni, deşi cât se poate de deosebiţi prin temperament. El avea deciziile radicale şi categorice, eu aveam un anume scepticism şi o anumită rezervă.

- *Le mai aveţi?*

- Mai mult decât atât, aceste trăsături de caracter s-au accentuat cu vârsta. Dar marcata deosebire de temperament a fost în mod paradoxal, la acea dată, o punte de unire între noi. Nu pot uita un moment semnificativ din prietenia noastră şi care vorbeşte despre generozitatea, despre capacitatea de dăruire în prietenie a lui Mirodan. Pe când aveam 18-19 ani, m-am îmbolnăvit de oreion şi i-am semnalat să nu cumva să vină pe la mine, căci maladia e contagioasă. Fireşte că nu mi-a dat ascultare şi, tot fireşte, s-a îmbolnăvit la rândul său.

- *Acum corespondaţi?*

- Rareori. I-am trimis un mesaj cu ocazia apariţiei numărului 200 al revistei „Minimum“ şi care a fost citit în cadrul sărbătoririi.

- *Ce i-aţi scris?*

- „De fiecare dată când mă întâlneam cu Mirodan, comentam împreună actualitatea, ne interesam de prieteni, schimbam informaţii, bârfe, impresii. Eram tot atât de nerăbdători să-l auzim pe celălalt, pe cât să-i vorbim. Adevărul este că de mult, de foarte de mult ne legase una dintre acele prietenii absolute, caracteristice adolescenţei. Spre regretul meu nu l-am mai văzut la faţă de ani iar rareori am prilejul să citesc «Minimum». Ce-i drept, acum un timp, am consultat din nou «Dicţionarul neconvenţional» şi nu ascund că am fost tare bucuros în compania scriitorului care adună în paginile originalei cărţi, ca într-un fel de Arcă a lui Noe, opere, amintiri, destine, atitudini, pe toate ducându-le la mal. Este de prisos să adaug că autorul câştigă astfel un pariu riscant ce sfidează tabieturi de minţii, uitării sau restricţii. De altminteri, cred că lui Mirodan i-au plăcut întotdeauna provocările şi că, prin fire, socoteşte nesuferită moderaţia. E o observaţie pe care am făcut-o cu decenii în urmă, la capătul piesei «Celebrul 702», unde dramaturgul respiră în voie, înfăţişând cu umor peripeţii ce par extravagante şi oricum sunt scandaloase, atras de acel nemaipomenit care se întâmplă să fie chiar existenţa. Mirodan a scris «Celebrul 702» în câteva nopţi, cu o patimă vădită, ispitit tocmai de lipsa de măsură a poveştii pe care vroia să ne-o spună. Mi-a făcut impresia că stă la masa de lucru ca la masa de joc şi a luat potul cel mare pentru că a avut noroc. Norocul este cazul unui alt nume pentru un remarcabil talent. La miză maximă a jucat Mirodan şi când a întemeiat «Minimum». Realitatea este că-i plac situaţiile dramatice, la prima vedere fără ieşire, întrucât îi dau ocazia să triumfe asupra lor, răsplătit fiind de îndreptăţite aplauze. Este ceea ce facem şi acum când îi oferim florile retoricii noastre. A fi obiectul atâtor banalităţi înseamnă faima succesului, aşa că, dragul meu Mirodan, resemnează-te şi cu manifestarea străvechii şi azi reînnoitei mele afecţiuni. Cât despre ultimele veşti, abia aştept să te aud, abia aştept să-ţi spun“.

✲

- *V-aţi născut la Moineşti, oraşul de baştină al lui Alexandru Sever.*

- Alexandru Sever, Solo, mi-e un vechi şi statornic prieten.

- *Prietenia s-a legat la Moineşti?*

Solo

- Nu, la Bucureşti. Am fost colegi la E.S.P.L.A. Lucram în aceeaşi încăpere, alături de un alt vechi şi bun prieten – Geo Şerban, eminent critic şi istoric literar. De-a lungul anilor, ne-a sudat strădania de a ne apăra de „epocă“, încrederea de a ne păstra o anume integritate intectuală. Cum s-ar zice - afinităţi elective. Dar să mă întorc la Solo. În urmă cu câteva luni, în cadrul unui dialog cu Mihai Şora, l-am vorbit de bine pe Alexandru Sever, amândoi socotindu-l un important scriitor, a cărui creaţie studiază o intensă suprafaţă socială şi atinge uneori profunzimi tulburătoare. Mihai Şora subliniu preţuirea pe care a are pentru opera sa. Mi-a spus de asemeni că fusese frapat de cât de etanşă era solitudinea în care se ferecase, încă din tinereţe, cel căruia mai toţi îi spunem Solo.

Alături de Radu Beligan (1985)

- *Solo nu vine de la solitar?*

- Nu, de la prenumele lui, Solomon. Aş adăuga că meritele scriitorului sunt vădite şi în corespondenţa sa, iar eu unul mă mândresc de a deţine câteva scrisori în care-şi expune ceva din crezul său artistic.

✲

- *Sunteţi autorul a 16 cărţi, unele de critică literară ori eseuri, altele de ficţiune. De care dintre ele vă simţiţi mai ataşat?*

Eseurile şi romanele

- Pe măsură ce-au trecut anii, am devenit tot mai sever cu mine. „Datoria de a ezita“ şi romanul „În continuare“ sunt printre prozele de care nu m-am îndepărtat. Alberto Moravia spunea: „Nu-mi plac cărţile mele şi-mi plac atât de mult cărţile altora“. Împărtăşesc opinia romancierului italian. E însă o mărturisire imprudentă. Thomas Mann ne avertizează: „Dacă ţi se întâmplă să te îndoieşti de tine, «societatea» îţi va da dreptate“. Mă consolez însă cu observaţia lui Cehov: „Fii mulţumit de nemulţumirea ta. Ea dovedeşte, poate, că eşti mai mare decât mulţumitul de sine“. Altfel spus, orgoliul artistic nu-l asigură pe scriitor, nu-l face invulnerabil în ce priveşte imaginea sa în conştiinţa celorlalţi, în propria sa conştiinţă.

- *Dacă ar fi să reţineţi din 16 cărţi cuvintele care exprimă pregnant una dintre laturile personalităţii dumneavoastră, care ar fi acelea?*

- „Fericirea de a fi trist când înţelegi“. Le-a semnalat Radu Cosaşu, autorul unei literaturi de o cuceritoare originalitate. E un scriitor pasionat de cunoştere mai totdeauna de concretul imediat şi ale cărui pagini îşi confirmă valoarea şi peste ani, surprinzându-te prin actualitatea lor. De Radu Cosaşu mă leagă o lungă şi nedezminţită prietenie, girată de temeinicia sentimentelor şi de probitate intelectuală; cuvinte grave, pe cât de adevărate, pe atât de neîncăpătoare pentru tot ce-am trăit împreună.

D. Chesa, Al. Mirodan, B. Elvin, Rozalia Avram – după premiera piesei „Celebrul 702“

✲

- *Sunteţi redactorul şef al prestigioasei reviste trimestriale «Lettre Internationale». De când?*

- Anul acesta s-au împlinit 15 ani de la întemeierea ediţiei româneşti. Timp în care ediţia şi-a precizat identitatea şi a reunit în jurul ei o familie de cititori fideli. După cum ştiţi, publicaţia nu-i unul dintre acei artizani ai actualităţii, lacomi de o glorie imediată, care să ne ofere dezlegarea unor probleme presante, şi nici nu urmăreşte să fie o căluză a vieţii publice, după cum nu tinde să susţină unele opere şi să demoleze altele. Vrea „doar“ ca, înfăţişând ce se petrece mai aproape ori mai departe de unde ne aflăm, să dea de gândit. Fără a se teme când nu subscrie la ideile dominante ale acestui timp şi se opune explicit opticii maniheiste.

Regizorul nevăzut

- *Care-i secretul reuşitei dumneavoastră şi al excelentelor aprecieri de care se bucură „Lettre Internationale“?*

- Muncind în echipă alături de Irina Horea, secretar al Uniunii Scriitorilor, de Al. Al. Şahighian, cronicar literar acreditat pe lângă „Berliner Festspiele“ - şi unul şi altul, traducători de excepţie -, precum şi alături de Aura Barica, lector universitar. Partea care-mi revine este de a definitiva „distribuţia“ spectacolului, vreau să zic, de a numi colaboratorii, apoi de a stabili raporturile dintre scrierile selectate de întreaga redacţie, pe urmă de a-mi spune părerea cu privire la ilustraţiile care să pună în valoare textele şi, în fine, de a îndrepta reflectoarele asupra înţelesurilor ce, în opinia mea, se cer reţinute. Din acest punct de vedere, munca mea seamănă cu a unui regizor. Iar eu unul agreez spectacolele în care regizorul e o prezenţă discretă. Într-o zi a venit în redacţia noastră Mircea Cărtărescu şi ne-a întrebat – dorind să ne facă un compliment – cum reuşim să scoatem o revistă atât de bună. I-am mărturisit, ruşinaţi, adevărul: nici noi nu ştim. Ştim doar că ne vin în sprijin multe competenţe.

- *E greu? Oare în mod inexorabil anii îşi spun cuvântul?*

- Într-un anume fel, da. Printre altele, sufăr şi eu de acea artroză a generaţiilor vârstnice care ne împiedică să îngenunchem în faţa ultimelor mode în cultură.

✲

Întreaga convorbire cu B. Elvin a stat sub semnul unei fraze rostite la un moment dat: „Nostalgia, sentimentul distanţei pe care n-o mai poţi umple niciodată şi care-i tot atât de preţios ca simţul de orientare al păsărilor“. O frază rostită cu un calm exersat şi cu acea luciditate care-l defineşte. Ascultându-l, citindu-l şi chiar privindu-i fotografia din 2005, putem afirma că bătrâneţea este pentru el încă în faza de proiect. În pofida faptului că, la 24 august, a împlinit opt decenii de viaţă. Să-i urăm un deceniu cu sănătate şi bucurii.

AVRAM CROITORU

Sinagoga Mare din Bucureşti – în haine noi

Urmare din pag. 2

Dar Dumnezeu a vrut ca acest sfânt lăcaş să fie salvat - a arătat preşedintele F.C.E.R., amintind apoi că Federaţia s-a decis să ia măsuri ca să-i redea înfăţişarea pe care a avut-o.

E.S. *David Oren*, ambasadorul Statului Israel, a afirmat că a fost un privilegiu şi onoare ca misiunea lui să înceapă cu participarea la acest eveniment. Domnia-sa a subliniat importanţa comunităţii evreieşti, arătând că zidurile acestui locaş sunt martorele schimbărilor din viaţa comunităţii evreieşti din România, atât ale lucrurilor frumoase, cât şi ale tragediilor, în ultimă instanţă ale reînvierii vieţii iudaice.

La rândul său, E.S. *Nicholas Taubman*, ambasadorul S.U.A., a vorbit despre valoarea simbolică a Sinagogii Mari şi despre istoria sinuoasă - de tragedii şi bucurii - a acestui lăcaş sfânt.

Prof. ing. *Osy Lazăr*, preşedintele C.E.B., a evocat familiile evreieşti care, de-a lungul timpului, au sprijinit Sinagoga, exemplificând cu familia Schwartz, şi le-a mulţumit urmaşilor, prezenţi la ceremonie, cărora le-a şi înmânat o diplomă.

Ing. *Baruch Tercatin*, prieten şi colaborator al F.C.E.R., vechi special din Israel, a evocat istoria Sinagogii Mari şi greutăţile pe care enoriaşii le-au întâmpinat în construirea ei. Vorbitorul a arătat că toţi şef-rabinii din România au predicat în acest lăcaş, care a trecut prin multe, şi a mulţumit preşedintelui F.C.E.R., pentru iniţiativa de a-l reface. Baruch Tercatin şi-a amintit că dr. Aurel Vainer i-a vorbit despre ideea de a reface sinagoga încă de acum zece ani, când nici nu se gândea că va ajunge liderul comunităţii evreieşti.

Toţi vorbitorii au profitat de prezenţa Marelui Rabin *Menachem Hacohen*, pentru a-l felicita cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani, Marele Rabin mulţumind pentru cuvintele frumoase.

Deoarece ziua inaugurării a coincis cu ziua decesului Patriarhului Teoctist, cei care au luat cuvântul au transmis condoleanţe pentru pierderea acestei mari personalităţi, un bun prieten al comunităţii evreieşti.

Inaugurarea Sinagogii Mari a fost salutată, prin mesaje speciale, de preşedintele României, *Traian Băsescu*, de preşedintele Camerei Deputaţilor, *Bogdan Olteanu*, de Rabinul *Efraim Guttmann*, din Israel, de familia artistei *Liana Saxone Horodi* (Israel) şi de preşedintele Comunităţii din Oradea, ing. *Felix Kopelmann*.

A urmat apoi dezvelirea plăcii de reinaugurare în care s-a menţionat pe scurt istoria sinagogii şi rabinii care au predicat în ea.

Un prieten al comunităţii noastre

Interviu cu av. dr. NASTY VLĂDOIU

Av. dr. Nasty Vlădoiu, preşedintele „Grupului de sprijin al «B'nai B'rith România»", Chargé d'Affaires pentru România al FAN, B'nai B'rith Europa (BBE), avocatul F.C.E.R. este absolvent al Facultăţii de Drept şi Relaţii Internaţionale, din Bucureşti, specializare - Dreptul Penal al Afacerilor. Este membru al Uniunii Internaţionale a Avocaţilor, preşedintele Camerei de Comerţ România - Marea Britanie şi vicepreşedinte al Uniunii Camerelor de Comerţ şi Industrie Bilaterale din România. Prieten al comunităţii noastre, domnia-sa a avut amabilitatea să ne acorde un interviu.

- *Domnule Nasty Vlădoiu, sunteţi un avocat cunoscut, cu o clientelă foarte serioasă şi conferenţiar universitar. În acelaşi timp, v-aţi implicat în activitatea F.C.E.R. şi a Forumului B'nai B'rith „Dr. Moses Rosen" din România. Aţi fost ales, la Bruxelles, Chargé d'Affaires pentru România al reţelei pentru afaceri externe a BBE (FAN). Impresia mea este că aveţi o anumită atracţie, o simpatie faţă de problemele evreieşti, faţă de evrei. De unde această simpatie*?

- Este o întrebare frumoasă, dar care suscită un răspuns mai complex şi aş începe cu faptul că tot ce-am făcut pentru F.C.E.R. n-a fost numai o obligaţie care decurge din contractul pe care îl am cu Federaţia, ci relaţia mea de prietenie cu F.C.E.R. este mai veche. Dorinţa de a avea relaţii bune şi de a le strânge cu membrii comunităţii s-a datorat calităţii oamenilor care o compun şi pe care am avut ocazia să-i cunosc.

- *Aţi avut, aveţi prieteni evrei*?

- Da, am avut şi am, şi sunt foarte mândru că ei sunt acolo unde sunt şi au o activitate benefică atât pentru comunitatea din care fac parte, cât şi pentru România. Mă refer atât la cei de afară, cât şi la evreii din ţara noastră. Mi-am dat seama că problemele juridice cu care se confruntă F.C.E.R. sunt foarte importante şi diversificate, pentru că evreii din România au multe probleme interesante, de pildă în ceea ce priveşte patrimoniul, sau înţelegerea de către anumite persoane a activităţii Federaţiei şi atunci m-am implicat din ce în ce mai mult în acest domeniu. Am descoperit puncte comune, idealuri comune, idei comune de viaţă cu membrii comunităţii. Cultura şi istoria poporului evreu m-au fascinat întotdeauna şi a trebuit bineînţeles să cunosc, să le aprofundez foarte mult, ca să pot să înţeleg foarte bine problemele, pentru că, în acest fel să devin, în adevăratul sens al cuvântului, un apărător al poporului evreu.

- *Care a fost momentul prioritar: întâi legătura cu Federaţia sau venirea dvs. la B'nai B'rith şi, prin această filieră, implicarea în viaţa Federaţiei*?

- Prioritară a fost legătura mea cu preşedintele B'nai B'rith România, ing. José Iacobescu, un prieten foarte apropiat, un om de mare valoare, care m-a făcut să mă implic în întreaga problematică evreiască. Din acel moment, strângând o legătură de prietenie cu domnia-sa, care m-a invitat în diferite locuri, la diferite evenimente ale Federaţiei, l-am cunoscut şi pe preşedintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, o persoană deosebită, şi am început să particip frecvent la aceste evenimente, astfel încât mi s-a făcut propunerea să închei un contract de asistenţă juridică permanent pe probleme de ansamblu ale Federaţiei. Procesul Coja a fost primul pas în care Federaţia a considerat că are nevoie de un profesionist al dreptului penal, deoarece era o infracţiune gravă, nouă, o premieră, fiind vorba de o lege recentă, din 2006, pentru care nu a existat un precedent rezolvat într-un sens sau altul.

- *Care este situaţia în cazul Coja*?

- Dosarul se află la Parchet pentru instrumentare, unde, sincer să vă spun, sunt nemulţumit de felul în care se desfăşoară urmărirea penală. Dosarul s-a plimbat de la un Parchet la altul, apoi la Poliţie şi tot aşa, fără să se facă ceva concret. Un dosar de genul acesta, cu o problemă atât de gravă şi sensibilă, ar trebui mai bine instrumentat. Am la dispoziţie mijloace juridice şi o să încep să fac plângeri privind lipsa de celeritate, deşi am cerut de nenumărate ori procurorilor să demareze ancheta. Suntem cam în acelaşi stadiu ca la început şi o să adoptăm o poziţie mult mai acidă.

- *Vorbiţi-mi acum de implicarea dvs. în activitatea B'nai B'rith. Ştiaţi ce reprezintă această organizaţie*?

- Cunoşteam câte ceva, ştiam că ea îi mobilizează pe cei mai buni reprezentanţi ai evreimii, că este o organizaţie exclusivistă, în sensul valorii membrilor. Pe de altă parte, mi-a plăcut foarte mult modalitatea în care sunt primite şi persoane care nu fac parte din comunitatea evreiască. S-a găsit formula de a colabora cu neevreii prin acest grup de sprijin, model care a fost în Statele Unite, unde, după cel de-al doilea război mondial, a existat un astfel de Grup de sprijin, format din neevrei. Am căzut de acord cu J. Iacobescu să înfiinţăm acest Grup de sprijin şi la B'nai B'rith România, care se implică cu succes în acţiunile importante ale organizaţiei şi care realizează şi un sprijin financiar consistent în îndeplinirea scopului statutar. Vreau să vă spun că am fost profund emoţionat când am fost prezentat în faţa celor despre care ştiam că sunt oameni de o valoare incontestabilă.

- *Aţi participat, la Bruxelles, la reuniunea conducerii B'nai B'rith Europa, unde aţi fost cooptat în FAN (Foreign Affairs Network), o reţea nouă a BBE ce vizează intensificarea luptei împotriva antisemitismului şi promovarea imaginii şi politicii statului Israel. Cum s-au desfăşurat lucrurile*?

- Am fost invitat de preşedintele B'nai B'rith România, José Iacobescu, să-l însoţesc acolo, iar la Amsterdam m-am întâlnit şi cu dna Erika Van Gelder, membră în conducerea BBE şi preşedinte de onoare al B'nai B'rith România. Domnia sa îmi cunoştea activitatea şi m-a întrebat dacă sunt interesat de FAN şi dacă nu aş vrea să fac parte din această reţea. Fiind documentat asupra obiectivelor, mi-am dat seama că este o prelungire la nivel european a activităţii pe care o desfăşuram în Grupul de sprijin. M-am întâlnit cu membrii conducerii BBE, iar dl Reinold Simon, preşedintele acestuia mi-a cerut părerea despre FAN şi, apoi, mi s-a propus să devin *Chargé d'Affaires* pentru România, alături de dna Irina Cajal Marin. Propunerea m-a impresionat, am acceptat cu bucurie şi acum sunt pe cale să prezint o serie de iniţiative privind organizarea acestei noi reţele şi agenda sa pentru România. După numirea conducerii FAN la nivel european, vom prezenta proiecte şi propuneri concrete în funcţie de specificitatea problemelor evreieşti din fiecare ţară. Bineînţeles, în această activitate vom ţine legătura cu F.C.E.R. şi vom elabora proiecte comune. Din punctul nostru de vedere activitatea poate începe, suntem pregătiţi. Deoarece din FAN pot face parte şi neevrei, deschiderea poate fi mai mare, pot fi formulate păreri obiective, lipsite de *parti-pris*-uri despre problemele evreieşti.

- *Ce ne puteţi spune, în încheierea interviului, despre proiectele dvs. viitoare în relaţia cu F.C.E.R. şi B'nai B'rith*?

- Vreau să vă spun că simpatia şi apropierea mea faţă de poporul evreu s-a materializat şi printr-un fapt foarte concret, cei doi copii ai mei (gemeni), Eliss şi Irwin, sunt înscrişi la Şcoala „Lauder-Reut“, unde dna Tova Ben Nun, preşedinta Fundaţiei „Ronald S. Lauder“ România, împreună cu *staff*-ul educaţional, îi ajută să-şi însuşească valorile iudaismului şi spiritul acestei etnii. Sper ca şi ei să ajute concret şi să fie apropiaţi de reprezentanţii poporului a cărei cultură şi civilizaţie încearcă să o cuprindă.

- *Vă mulţumim pentru amabilitatea şi timpul acordat, domnule Vlădoiu, sper ca acest interviu să fie începutul unei colaborări fructuoase şi cu revista „Realitatea Evreiască“.*

- Şi eu vă mulţumesc şi vă asigur de toată deschiderea mea în această colaborare.

A consemnat EVA GALAMBOS